

**KALĖJIMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

2010 – 2012-ŪJŲ METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

Asignavimų valdytojo kodas 900020809

Aplinkos ir išteklių analizė

Išoriniai veiksniai

Teigiamai veikiančios bausmių vykdymo sistemos veikla

Valdžios institucijos aktyviai domisi bausmių vykdymo sistemos veikla ir problemomis, nuolat tobulinama bausmių vykdymo sistemos veikla reglamentuojanti teisinė bazė. Tai užtikrina Bausmių vykdymo kodekse nustatytą bausmių vykdymo principų įgyvendinimą.

Pakankamai sureguliuotas bendradarbiavimas su kitomis teisės saugos institucijomis. Yra galimybė visų sričių specialistus rengti Lietuvoje – Mykolo Romerio universitete veikia Penitencinės teisės ir veiklos katedra. Tai užtikrina keitimąsi reikalinga informacija, prireikus – reikalingą pagalbą, personalo mokymą ir kvalifikacijos tobulinimą.

Yra galimybė naudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas nuteistųjų socialinės rehabilitacijos priemonėms finansuoti, žmogiškųjų išteklių kvalifikacijai tobulinti, numatoma bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi ir privataus kapitalo pritraukimo galimybė kalinimo įstaigų materialinei bazei atnaujinti, galbūt ir kalėjimams valdyti. Tai sudaro sąlygas ir prielaidas tobulinti nuteistųjų rengimą socialinei integracijai į visuomenę ir gerinti suimtųjų bei nuteistųjų laikymo sąlygas.

Neigiamai veikiančios bausmių vykdymo sistemos veikla

Didėjantis nusikalstamumo lygis ir griežtos bausmės lemia, kad kalinimo įstaigose laikomas palyginti daug asmenų – per 8500. Tardymo izoliatoriai perpildyti. Pataisos inspekcijų įskaitoje yra per 8000 asmenų, nuteistų laisvės atėmimui alternatyviomis bausmėmis ar paleistų iš laisvės atėmimo vietų prieš terminą, iš jų – apie 900 nepilnamečių. Didėjantis nuteistųjų skaičius reikalauja papildomų finansinių ir žmogiškųjų išteklių.

Organizuoto nusikalstamumo dalyviai, net atlikdami bausmę kalinimo įstaigose, dažnai stengiasi tęsti nusikalstamą veiklą. Į kalinimo įstaigas patenka daugiau degradavusių, beraščių, praradusių doro gyvenimo būdo motyvaciją asmenų. Didėja asmenų, nuteistų laisvės atėmimu iki gyvos galvos, skaičius. Dėl šių veiksnių tampa sudėtingesnė kalinimo įstaigose laikomų asmenų socialinė rehabilitacija ir saugių bausmės atlikimo sąlygų nuteistiesiems bei darbo sąlygų personalui užtikrinimas.

Dar pakankamai ryškus neigiamas visuomenės požiūris į nuteistuosius ir kalinimo įstaigas. Tai sunkina sėkmingą nuteistųjų socialinę integraciją į visuomenę. Dalies visuomenės stereotipinis požiūris į kalinimo įstaigų kaimynystę neigiamai veikia šių įstaigų modernizavimo strategijos įgyvendinimą.

Laisvės atėmimo vietose, kaip ir visoje Lietuvoje, tarp nuteistųjų susiduriama su narkomanijos ir labai pavojingų užkrečiamųjų ligų (ŽIV infekcijos, hepatitų B ir C) plitimo problema. ŽIV infekuotiems suimtiesiems ir nuteistiesiems bei su jais turėjusiems kontaktą ir realiai galėjusiems užsikrėsti darbuotojams poeksponiciškai gydyti, profilaktiškai skiepyti nuo hepatitų B ir C, narkomanijos prevencijai lėšų skiriama nepakankamai.

Mažinamas finansavimas trukdo įgyvendinti Lietuvos Respublikos 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1248 patvirtintą Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategiją ir jos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane numatytas priemones.

Ekonominio sunkmečio sąlygomis valstybės įmonių prie pataisos įstaigų finansinė būklė pasidarė dar sunkesnė. Į laisvės atėmimo vietas patenka vis daugiau asmenų, neturinčių specialybės ir darbo įgūdžių. Valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų tenka pačioms rūpintis nuteistųjų mokymu specialybės, o tai pakankamai brangiai kainuoja. Esant didelei nuteistųjų kaitai, mokymui skiriamos lėšos neatsiperka. Tampa vis sudėtingiau ne tik didinti darbo vietų nuteistiesiems skaičių, bet ir išlaikyti turimas darbo vietas.

Vidiniai veiksniai

Teigiamai veikiančios bausmių vykdymo sistemos veikla

Įgyvendinta didžioji dalis įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo 2004 – 2009 metų programoje numatytų priemonių. Dėl to jau pagerėjo suimtųjų ir nuteistųjų laikymo ir personalo darbo sąlygos daugelyje laisvės atėmimo vietų. Be to, vykdomos ir papildomos suimtųjų ir nuteistųjų laikymo sąlygų gerinimo priemonės: renovuoti Pravieniškių 2-ųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos karantino ir baudos izoliatoriaus pastatai, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje įrengti nauji pasivaikščiojimų kiemai ir žaidimų aikštelės, vykdoma šios įstaigos gyvenamųjų patalpų renovacija.

Pakankamai racionalus laisvės atėmimo vietų išdėstymas, nedideli atstumai iki galimų incidentų vietų, pakankamai geras ryšys su pavaldžiomis įstaigomis, informacinės visuomenės formavimo iniciatyvos. Tai sąlygoja efektyvų Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų valdymą.

Nusikaltusių asmenų socialinės reabilitacijos procesas organizuojamas programiniu principu, Kalėjimų departamentas išigijo pasaulyje aprobuotų darbo su nuteistaisiais programų, išmokė su šiomis programomis dirbti dalį darbuotojų. Visose pataisos įstaigose organizuotas nuteistųjų bendrasis lavinimas ir profesinis rengimas. Tai sudaro galimybes tobulinti nuteistųjų rengimą socialinei integracijai į visuomenę.

Kalėjimų departamentas turi Mokymo centrą personalo kvalifikacijai tobulinti. Parengta, patvirtinta ir pradėta įgyvendinti Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų personalo mokymo strategija. Tai sąlygoja efektyvų personalo mokymą, jo kvalifikacijos tobulinimą.

Įdiegtas centralizuotas materialinių vertybių pirkimas, kas leidžia efektyviau panaudoti lėšas.

Neigiamai veikiančios bausmių vykdymo sistemos veikla

Pataisos įstaigų pastatai statyti prieš 40 – 50 metų, o Šiaulių ir Lukiškių tardymo izoliatoriai – prieš 100 metų. Per tokį ilgą intensyvaus eksploatavimo laiką pastatai tiek fiziškai, tiek morališkai susidėvėjo. Šių pastatų eksploatacija brangiai kainuoja, juose laikomiems asmenims sudėtinga užtikrinti ne tik Europos kalėjimų taisyklėse rekomenduojamas, bet ir Lietuvos Respublikos įstatymų bei Lietuvos higienos normų nustatytas buitines sąlygas. Pastatams ir inžineriniams įrenginiams rekonstruoti nepakanka lėšų. Seniai statytus pastatus sudėtinga pritaikyti Bausmių vykdymo kodekso nustatytiems nuteistųjų izoliavimo reikalavimams užtikrinti.

Dėl lėšų stokos kalinimo įstaigos beveik neturi pažangių techninių apsaugos priemonių. Nepakanka modernios technikos kriminogeninės būklės kalinimo įstaigose prevencijai ir ikiteisminio tyrimo veiksmams atlikti. Daugiau kaip pusė įkalinimo įstaigų yra miestų centrinėse dalyse arba tankiai gyvenamuose miestų rajonuose. Tai kelia rimtų problemų užtikrinant tinkamą kalinimo įstaigų saugumą.

Dažniau taikomos bausmės, nesusijusios su laisvės atėmimu, taip pat laisvės atėmimo bausmės atidėjimas, ypač nepilnamečiams. Tokiu būdu nusikaltę asmenys gali būti rengiami integruotis į visuomenę efektyviau ir ženkliai mažesnėmis sąnaudomis. Tačiau pataisos inspekcijoms, vykdančioms šias bausmes ir prižiūrinčioms asmenis, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas, ir asmenis, paleistus iš pataisos įstaigų prieš terminą, neskiriama pakankamai lėšų materialinei bazei ir žmogiškiesiems ištekliams stiprinti.

Dėl nepakankamo finansavimo Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos neturi bendros kompiuterinės informacinės sistemos, todėl sudėtinga kaupti reikalingus duomenis, analizuoti ir vertinti veiklos rezultatus, operatyviai keistis informacija.

SSGG analizė

Stiprybės

Racionalus pataisos įstaigų išdėstymas, nedideli atstumai, Vyriausybės patvirtinta ir didesne dalimi įvykdyta įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo programa, pradėta vykdyti Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategija, pakankamai geros sąlygos mokyti personalą ir kelti jo kvalifikaciją.

Silpnybės

Daugelio laisvės atėmimo vietų pastatai morališkai ir fiziškai susidėvėję, yra miestų centrinėse dalyse arba tankiai gyvenamuose miestų rajonuose. Tai kelia rimtų problemų užtikrinant tinkamą kalinimo įstaigų saugumą. Silpna pataisos inspekcijų materialinė bazė, žemas kompiuterizavimo lygis, nenumatoma finansuoti parengtų ir patvirtintų programų.

Galimybės

Valdžios institucijos aktyviai domisi bausmių vykdymo sistemos veikla ir problemomis. Sukurta pakankama teisinė bazė, sudaranti sąlygas teisingo ir progresyvaus bausmių atlikimo principui plėtoti, patvirtinta Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcija ir jos įgyvendinimo priemonių planas, Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategija. Yra galimybė naudoti Europos Sąjungos struktūrinius fondus nuteistųjų resocializacijos procesui organizuoti ir žmogiškųjų išteklių kvalifikacijai tobulinti, galimybė visų sričių specialistus bausmių vykdymo sistemai rengti Lietuvoje, numatoma bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi ir privataus kapitalo pritraukimo galimybė kalinimo įstaigų materialinei bazei atnaujinti, galbūt ir kalėjimams valdyti.

Grėsmės

Dėl nemažėjančio nusikalstamumo lygio ir didelės dalies visuomenės nuostatos griežtinti baudžiamąją politiką galimas nuteistųjų ir suimtųjų skaičiaus didėjimas. Galimi neramumai dėl tardymo izoliatorių perpildymo ir palyginti didelio bausmės atlikimo vietose laikomų asmenų, praradusių doro gyvenimo būdo motyvaciją, skaičiaus. Dėl dalies visuomenės neigiamo požiūrio į kalinimo įstaigų kaimynystę kyla problemų įgyvendinant šių įstaigų modernizavimo strategiją. Narkomanų skaičiaus didėjimas sudaro sąlygas užkrečiamosioms ligoms plisti.

Strateginių ryšių analizė

Bus minimaliai užtikrintos laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų įstatymų nustatytos laikymo sąlygos, saugus laisvės atėmimo vietų valdymas, mažės grėsmė narkomanijai ir užkrečiamosioms ligoms laisvės atėmimo vietose plisti, bus užtikrintas visuomenės saugumas.

Tarptautinės finansinės paramos panaudojimas pagerins bausmių vykdymo sistemos kompiuterizavimo lygį.

Institucijos misija

Užtikrinti progresyvios, teisingos ir veiksmingos bausmių vykdymo sistemos veiklą.

Institucijos strateginiai tikslai ir efekto kriterijai

Kodas	Institucijos strateginio tikslo pavadinimas
01	Siekti veiksmingos nuteistųjų socialinės reabilitacijos, tinkamo suėmimo, teismo paskirtų bausmių (išskyrus baudos) ir probacijos vykdymo.

Tikslo aprašymas

Organizuoti, vykdyti ir kontroliuoti Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta:

- suimtųjų apsaugą, priežiūrą, izoliaciją, materialinį aprūpinimą, sveikatos priežiūrą bei socialinę ir psichologinę pagalbą;
- nuteistųjų laisvės atėmimu apsaugą, priežiūrą, užimtumą, materialinį aprūpinimą, socialinę reabilitaciją bei psichologinės pagalbos ir sveikatos priežiūros paslaugų jiems teikimą;
- nuteistųjų bausmėmis, nesusijusiomis su laisvės atėmimu (išskyrus turtinių teisių apribojimo bausmes), bei lygtinai paleistų iš laisvės atėmimo vietų asmenų įskaitą, priežiūrą bei socialinės pagalbos jiems teikimą.

Vykdyti nuteistųjų švietimą narkomanijos žalos žmogui klausimais.

Vykdyti kalnimo įstaigų ir pataisos inspekcijų personalo parinkimą, mokymą, sudaryti personalui teisės aktų nustatytas darbo sąlygas.

Rengti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų projektus bausmių vykdymo klausimais, maksimaliai priartinant jų nuostatas prie rekomenduojamų Europos kalnimo įstaigų taisyklėse.

Vykdyti priemones, užkardančias narkotikų patekimą į kalnimo įstaigas.

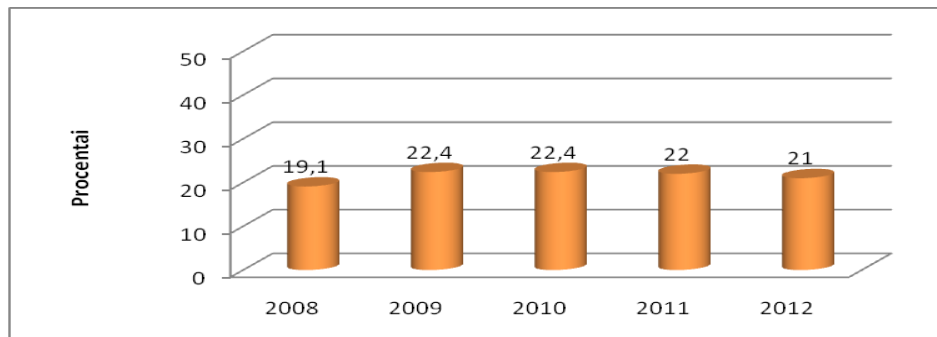
Vykdyti socialinę reabilitaciją, sudaryti sąlygas bausmei atlikti, kad ši bausmė būtų ne tik nusikaltusio asmens nubaudimas, bet padėtų, atlikus bausmę, grįžti į visuomenę.

Diegti probacijos institutą Lietuvos bausmių vykdymo sistemoje.

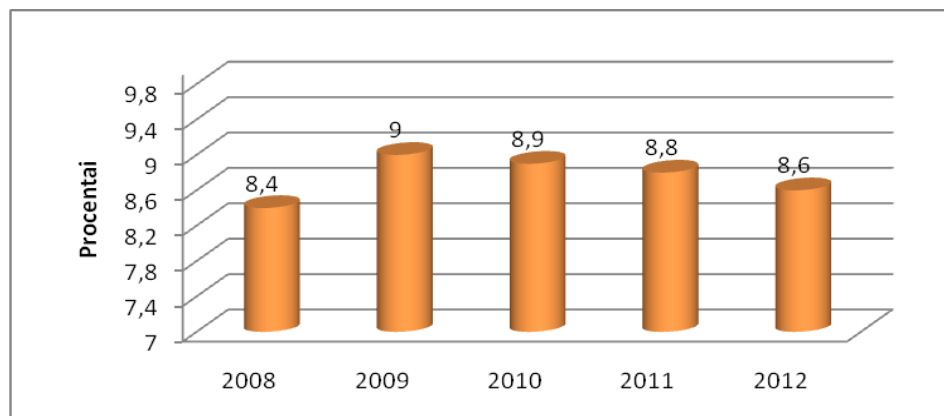
Stiprinti kalnimo įstaigų veiklos saugumą.

Tikslo efekto kriterijai:

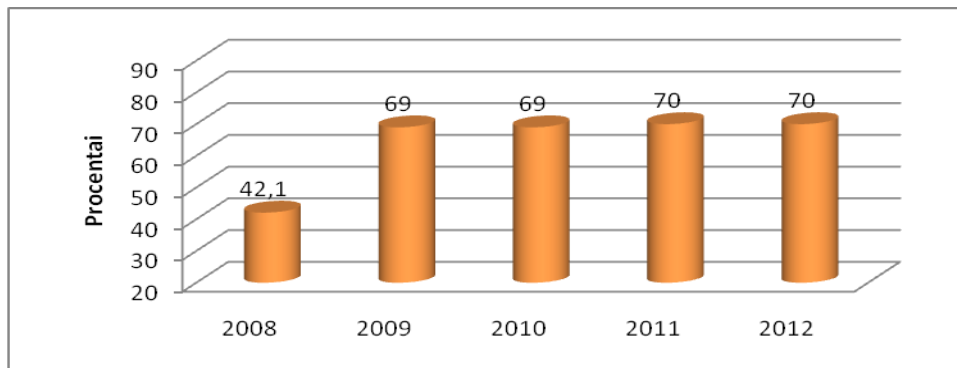
1. Iš laisvės atėmimo vietų paleistų asmenų, kuriems išėjus į laisvę per vienerius metus vėl paskirta laisvės atėmimo bausmė, proc.

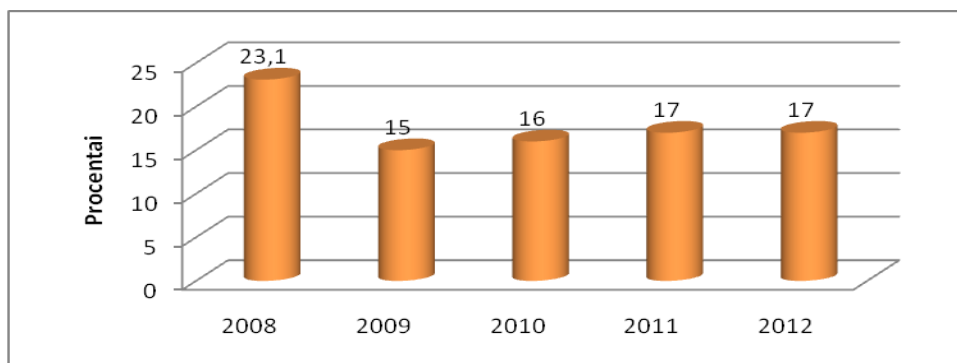
2. Pataisos inspekcijų įskaitoje esantiems asmenims naujai pradėti ikiteisminiai tyrimai, proc.

3. Nuteistų laisvės atėmimu asmenų, neturinčių drausminių nuobaudų, dalis, proc.

4. Savanoriškai dalyvaujančių priklausomybės ligų prevencijos programose asmenų proc.

02

Palaispniui modernizuoti Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų materialinę bazę, didinti tarnybos patrauklumą, užtikrinant darbuotojų socialines garantijas.

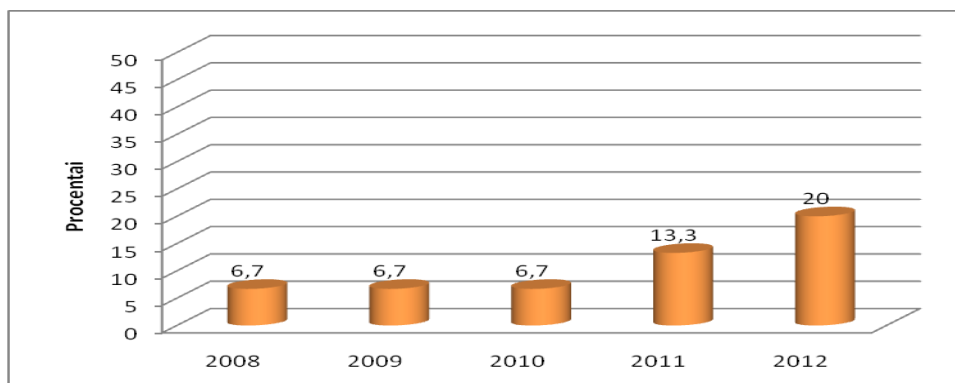
Tikslo aprašymas

Atnaujinti ir vystyti Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų materialinę ir techninę bazę.

Vykdyti baigusią tarnybą pareigūnų pensinį aprūpinimą.

Tikslo efekto kriterijai:

1. Modernizuotų laisvės atėmimo vietų procentinė dalis nuo visų laisvės atėmimo vietų.

2. Sumažinti laisvės atėmimo vietose tarnaujančių pareigūnų kaitą 2010 metais iki 4,5 proc.

Asignavimai ir numatomi finansavimo šaltiniai

(tūkst. litų)

Ekonominės klasifikacijos grupės	Asignavimai 2009-iesiems metams	Asignavimai biudžetiniams 2010-iesiems metams	Projektas 2011-iesiems metams	Projektas 2012-iesiems metams
1. Iš viso asignavimų:	210168	189836	190836	212336
išlaidoms	201059	182836	182836	182836
iš jų darbo užmokesčiui	116644	106361	106361	106361
turtui įsigyti	9109	7000	8000	29500
2. Finansavimo šaltiniai:	210168	189836	190836	212336
2.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	210168	189836	190836	191836
iš jo:				
bendrojo finansavimo lėšos				
ES lėšos				
kitos specialiųjų programų lėšos	135			
2.2. Kiti šaltiniai				20500

3. Kita svarbi informacija

Įgyvendinant Kalėjimų departamento strateginį tikslą „Siekti veiksmingos nuteistųjų socialinės rehabilitacijos, tinkamo suėmimo, teismo paskirtų bausmių (išskyrus baudos) ir probacijos vykdymo“ (kodas 01), dalyvauja ir savivaldybės, kadangi jos iš dalies finansuoja pataisos įstaigose veikiančias bendrojo lavinimo mokyklas.

Pagrindiniai rodikliai

Įstaigos	Teikiama programų	Pareigybės (skaičius vienetais)
22	4	3851